

გაზეთის ღირებულება:

ბაგრატიონი ტფილისში და გარეშე ადგილებში: მაგზაფარობით: — — — 6 მან. მათის წლისა — 7 მან. ნახევრის წლისა — 4 — — — 3 — 50 კ. სამის თვისა — 2 — 50 კ. — — — 2 —

სალონო ერთის ნომრისა გაუზღვენილათ — 3 შაური. „დროება“ გამოდის კვირაში ერთხელ, პარასკევობით.

დროება

საქონლის-მოწარმის მიხედვით

ტფილისში „დროების“ რედაქციის კანტორაში, მელიქი-შვილის და კამბ. სტამბაში, ხანის ქუჩაზე, ბეჭდვის სახ-ლიში.

ტფილისის გარეშე მცხოვრებთათვის ადრესი: ВЪ ТИФЛИСЬ. ВЪ КОНТОРУ РЕДАКЦІИ ГРУЗИНСКОЙ ГАЗЕТЫ „ВРЕМЯ“.

რედაქციის კანტორაში მიიღება ყოველ-გვარი განცხადება სხვა და სხვა ენებზედ. შავი განცხადების დაბეჭდვისათვის ჩვეულ-ბრძოლის ასობით გაზეთის სტრიქონზედ 8 კაპ.

საკონსტიტუციო და სალიბერალური გაზეთი.

103

რედაქციისათვის.

ხელის-მოწერა „დროებაზედ“ ყოველთ-ვის მიიღება. ამ გაზეთის დაბარება შეიძლება პირაპირად ნუშრიდამ.

რედაქცია უმორჩილესად სთხოვს „დროე-ბის“ ხელის-მოწერლებს, რომელთაც გაზე-თის ფული ჯერ არ მოუტიათ, შემოიტანონ ეს ფული.

შინაარსი.—მართებლობის განკარგულე-ბა: შიშლის ბრძანება ქავეკასიის ნამესტნიკის სამ-მართებლობაში. ქავეკასიის ნამესტნიკის შიშთარეს სამარ-თველობა. ქავეკასიაში მართლ-მადიდებელის სარწმუ-ნოების გამოვრცელების საზოგადოების რჩევისაგან. ტფილისის რეალური გიმნაზიისგან. პოლიტიკა. შინაარსი. ისპანია. ამერიკა. —ტელეგრაფები. —სალიტერატურა ნაწილი: მგზავრის წიგნები. შედევრანი. სხვა და სხვა ამბავი. საბიბლიოთე-კოლოგიური ცნობა. პერძობითი განცხადება.

მართებლობის განკარგულება.

უმაღლესი ბრძანება ქავეკასიის ნამეს-ტნიკის სამმართველოში.

მისმა იმპერატორების დიდებულებამ, პეტერბურგს, 1867 წელს 16 ივლისს ინება შემდგომი ბრძანების მიცემა ქავე-კასიის ნამესტნიკის სამმართველოში: დამ-ტვიცილება თანამდებობაში ამორჩევით: მუ-თათის გუბერნიის თავად აზნაურთ წინა-მძღომელი გვარდიის როტმისტრი თავადი მიქელაძე. ხელმოწერილია. ქავეკასიის ნამესტ-ნიკი, ბენერალ-შველციხისგან მიხეილი.

გაუფრთხილებელი სურათი.

II.

მთელი კაცობრიობის ხელის მძღანელი ცხოვრებაში და იმის არსებობაში არის—ყო-ველის კაცისაგან თავის თავის სიყვარული (ეგოისტობა). მთელი კაცობრიობის მოძრა-ობა იმავე დასაწყისიდან არის; ისევე ის თავის მოყვარება და სიამოვნება. მისაც არ უყვარს თავი (თუ კი ამისთანა კაცი ყოფილა როდისმე) იმას არც სხვა ეყვარება... მაგრამ ეს თავის სიყვარული ესმოდით აქამდინ და ესმით კიდევ—ძალიან ცუდათა. პირველი კაცის დამღუბავი მიზეზიც ეს თავის სიყვარუ-ლის გაუფრთხილება იყო და არის. იმავე დასაწყ-ისითვე კაცმა არ იცოდა, რომ იმის სიყვითე და კეთილდღეობა იყო იმავედ დამოკიდებუ-ლი, როდესაც სხვა ყველა კაცი ბედნიერი იქ-ნებოდა. ამის მაგიერათ, რომ ყველა ცდილ-იყო ბედნიერება გაეგრძელებინათ და ყველა კაცი ბედნიერ ექნათ,—ამის მაგიერათ ყვე-ლა, დიდი თუ პატარა, ძლიერი თუ უძლიერი ცდილობდა, რომ მართა თავის თავის მოთ-ხოვნილება შესრულებინათ. ამ მოთხოვნილე-ბების შესასრულებლათ ის იმ ღონისძიება-საც არა სურდებოდა, რომელიც სხვისთვის უზიანო ყოფილიყო,—ის იმასა ცდილობდა, რომ თავისი თავი დაეკმაყოფილებინა სხვის ხარჯზედა და სხვის ბედნიერებათა; და რამდენ-იც კაცი ხელთ იგდებდა ან ძალსა, ან ღონ-ის და შეიძლებდა თავის ბუნებრივის მოთ-ხოვნილებების შესრულებასა, მაშინ ის აღარ სურდებოდა მართა ამ ბუნებრივის მოთხო-ვნილებების შესრულებასა; ისა ჰბადებდა თავ-ისთვის კიდევ ნებიერობასა და იმდენსა

ქავეკასიის ნამესტნიკის უმთავრეს სამმართველოდგან.

ამიტეტი, რომელიც არის შემდგარი ქავე-კასიის ნამესტნიკის შიშთარეს სამმართვე-ლოს უმფროსის თავსმჯდომარებით, სატრან-ზიტო გზების გასაკეთებლათ ქავეკასიის აქეთ მხარეში, გამოუცხადებს მსურველთ აიღონ პოდრადით მოსსეს გზის გაკეთება ჩოროსა-ლის სტანციიდან სოფელს დელიჯანამდინ. ამ გზის სიგრძე არის 3 ვერსტი და 55 საყე-ნი.

მსურველთ შეუძლიანთ ეს საქმე დაწერი-ლებით შეიტყონ ქავეკასიის ნამესტნიკის უმ-თავრეს სამმართველოს საზოგადო საქმეების დეპარტამენტში. პოდრიცის გაშინჯვა ყოველ დღე შეიძლება 10 საათიდან 3 საათამდინ შუადღის უკან.

ქავეკასიაში მართლმადიდებელი სარწმუნოების გამაგრებლებელი სა-ზოგადოების რჩევისაგან.

ქავეკასიაში მართლმადიდებელის სარწმუ-ნოების განმარტებელი საზოგადოების რჩე-ვეა აცხადებს, რომ ამწლის 1 სექტემბრიდან გაიხსნება პირველ დაწყებითი სასწავლებელი ალექსანდრეს მასწავლებლის მოსამზადე-ბელ სასწავლებელთან, სადაც მოწაფეები და-იწყებენ პრაქტიკულს სწავლას. მიღებული ა-რის 25 მოწაფე.

ტფილისის რეალური გიმნაზიისგან. ტფილისის რეალური გიმნაზიის მოწაფეები,

ნებიერობდა,—თუ შეეძლო,—მინამ ამ ნები-ერობას თავის მოთხოვნილებათ არ აქცევედა და ამითი თავს არ მოიუძღვრებდა, ასე რომ ის სახმარს საქმეში ძნელათ თულა გამოსაყე-ნებელი იქნებოდა. ამ გვარმა უმეცროლმა თავის სიყვარულმა სულ ძელოსა და რბილში გასტანა კაცობრიობასა და მთელი კაცობრი-ობა თავის დასაწყისიდანვე სულ იმასა ცდი-ლობდა ყველას ცალკე თითონ სანებეროე-ბიცა ჰქონოდა და სხვები უკანასკნელსაც მო-ეკლო თავის ნებიერობისთვის, ასე რომ კა-ცობრიობა,—როგორც ამოხსნის სიმონ ბად-ლადე შურცელაძის მოთხრობაში,—ციხესა და ციხეზედ იერიშით მიმავლებსა ჰგვანდა. შეე-კლო ერთი ერთმანერთს ადგია და ერთი ერთ-მანერთს ებრძვის; ატყუებს და ყველანი ცდი-ლობენ დაიპყრონ ერთმანერთი და ბრალი გა-მოუცდელისა და უცოდველისა...“ მუხნება ერთგან სიმონ ბადლადე თავის მეგობარს დავითსა.

ამ უმეცროლმა თავის მოყვარებამ ჩაგდო ამ მღვდლმარებაში კაცი, რაშიც დღესა ეხე-დათ ჩვენ ჩვენს თავსა და ვინ იცის კიდევ როდემდინ ეიქნებით ამ ყოფაში.

მაგრამ რადგან კაცმა შეიძინა იმ გვარი გო-ნება, რომელიც იმას ასაზერინებს ყველასა და შეჰყავს ყველაფრის სჯასა და ფიქრში, უმეცელია, დღეს იყო თუ ხვალა, კაცს თავ-ისი გონება ჩაგდებდა ამ ფიქრის სჯაშიცა: ნუ თუ კარგია ამ გვარი თავის მოყვარება, რომ მთელს კაცობრიობაში ერთი ერთმანერთის დაზოგვა არ არის, ყველა იმასა ცდილობს, რომ როგორმე რასმე გამოერჩე სხვასა, მე კი არაფერი სამაქნისო არა გავაკეთორა, მი-

ომლებიც კანიკულებში დათხოვნილები იყ-ვენ და ეხლა შინ არიან, უნდა გამოცხადდ-ნენ გიმნაზიაში 1 სექტემბერს. შინც ამ ვადა-ზედ არ გამოცხადდება რამე დამარკოლებე-ლი მიზეზით, იმან უნდა დირექტორს წარუ-დგინოს კანონიერი მოწმობა იმაზედ, რომ იმათ შესაწყნარებელის მიზეზით არა ჰქონ-დათ შეძლება ვადაზედ გამოცხადებულ იყ-ვნენ. იმ მოწაფეებთან, რომელნიც 15 სექ-ტემბერამდინ არ გამოცხადდებიან და რო-ბელნიც წინათვე არ აცნობებენ გიმნაზიის მთავრობა თათისი გამოუცხადებლობის დამ-მარკოლებელს მიზეზებს, მიიღებიან გიმნა-ზიაში მხოლოთ ეგზემენითა და ისიც მა-შინ, როდესაც იმ კლასში, რომელშიც ისი-ნი არიან, 40 მეტი მოწაფე არ იქნება.

პოლიტიკა.

შრანცია. მონიტორში არის დაბეჭდილი 27 აგვისტოდან იმპერატორი ნაპოლეონისა-გან არრასში წარმოთქმული სიტყვა.

პი იმპერატორი რას ამოხსნა: „ჩემთვის სა-სიამოვნოა ხელმეორეთ თქვენი ნახვა შემდ-გომ ხანგრძლივის გაყრისა; ვისწრაფი ვისარ-გებლო შემთხვევით, რომელიც მომეცა დღე-კანდელის დღესასწაულისაგან, და შეეიტყო თქვენი სურვილი; ვგრეთვე დაგარწმუნებთ, რომ მე არ დავსცხრები მუდამ ვიზრუნო ჩვე-ნის მხარის კეთილდღეობისათვის. თქვენ მარ-თაღნი ხართ, რომ მომავალს გულდამდობით უყურებთ. მხოლოთ სუსტი მართებლობაები

ცდილობენ თავზე გადაცილონ შინაგანი სა-ქმეების სიძნელე იმ მღელვარებითა, რომე-ლიც გარეგანს სახელმწიფოებში მოხდება ხო-ლმე. მაგრამ, როდესაც თვით ხალხში ამოჰკ-რებ ძალას, მაშინ ჰქმნაბრების საჭი-როების დაკმაყოფილების მეტზე არაფერზე არ უნდა ფიქრობდეს. მაშინ უნდა ხელთ იპ-ყრას კაცმა სახალხო დროშა და უადგილო გატაცებას, რაც უნდა პატრიოტულნი იყენენ ისინი, არ უნდა დამორჩილდეს. მადლობელი ვარ თანაგრძნობისათვის, რომელიც თქვენ გამ-ოცხადებთ იმპერატორის და ჩემის შვილის შე-სახებ. დარწმუნებულნი იყავით, რომ ისინიც, ჩემს მგზავსათ, შრანციის ერთგულნი არიან, რომ ისინი ბედნიერათ შერაცხვენ თავიანთ თავსა, თუ შეიძლებენ ყველა დაჩაგრულების შეწყვეტასა და თუ ბოლოს მოუღებენ ყოველს გვარს სისაწყლეს.“ — ლილლაში—როგორც სწერენ ამავე გაზეთში—იმპერატორი და იმ-პერატრიცა ხალხს დიდის ამბავით მიუღიანთ. იმპერატორმა მერის მისასალმებელ სიტყვის პასუხათ სთქვა: “ამ თოთხმეტის წლის წინათ, ჩემს პირველათ გამეფების დროს, შემდგომ ჩემის დაქორწინებისა, მე აქ იმ ნაირათ მიმი-ღეს რომ არას დროს არ დამაფიწყებდა. ჩემი მეცადინეობა სამუდამოთ ის არის, რომ შრან-ცია ბედნიერი და პატივცემული შეექმნა. თუმც საპოლიტიკო გოროზონტი ცოტა ხანს დაბ-ნელდა, მაგრამ შრანციამ მეროპაში მაინც ისევე თავისი კუთვნილი ადგილი დაიპყრა. მო-ველი ყველასგან შემწეობას ჩემგნით დაწყე-ბული საქმის დასაბოლოებლათ.

ვა ყველა კაცს შეეძლებოდა დაკმაყოფილება ყოველი თავისი ბუნებრივი საჭიროებაებისა. მინამ ყველანი (ან მომეტებული ნაწილი მა-ინც არის) არ იქნებიან საკმაოთ და თანა-სწორათ დაკმაყოფილებული ყოველს თავ-ისს ბუნებრივს მოთხოვნილებებში, მინამ ესენი იქნებიან ყოველთვის დამზღვრნი და დამარკოლებელნი სხვების ნამდვილის ბედ-ნიერებისა, ბუნებრივის წინ წასვლისა და გან-ვითარებისა. ბანებისლოთ მოკლეთ ეს მიზე-ზნი, რომლებსა გამოც წარმოსდგება ეს ჩვენი ნათქვამი სიტყვები,—ესე იგი რა მიზეზით იქ-ნებიან შეჭირვებულნი და მეტის მხმარებელ-ნი დამარკოლებელნი სხვათა ნამდვილის ბე-დნიერებისა და წინ წასვლისა (პროგრესისისა). ბუნება იმაზედ მეტს არ აძლევს კაცს, რაც ამ კაცის ბუნებრივი საჭიროებანი არ მოით-ხოვენ. ამასაც მხოლოდ მაშინ იძლევა ბუნე-ბა, როდესაც კაცს შესწავლილი აქვს ბუნე-ბის კანონები და იცის ამ ბუნების მოხმარე-ბა, ამასთან, როდესაც ყველა კაცი ადგია სა-ჭირო სახმარისს საქმესა. მაშასადამე ყოვე-ლი კაცი უნდა დასჯერდეს იმასა, რასაც მო-ითხოვს იმისი ნამდვილი ბუნებრივი საჭირო-ება. უკეთუ კაცი ჰხმარებს იმაზედ მეტსა, რაც იმის ბუნებისთვის ნამდვილი საჭიროება არ არის და ჰბადებს თავის თავისთვის იმ გვარს საჭიროებაებსა, რომელნიც ამაში ბუნებისა-გან ჩასახულნი არ არიან, მაშინ ამ გვარი სა-ჭიროებების შესრულება ჯერ ერთი ესა მანებდენნი არიან კაცისა, როგორც აგებუ-ლებაში, ვგრეთვე ზნეში და კულში (*); მე-

(*) აღუბღვსა და რომელიმე ფიზიოლოგების გა-

ერთის სიმართლის პატივისცემას შეუძლიან დაამყაროს მშვიდობიანობა, *[არაფრთხილად]* ცერძო პირებში, არამედ *[ხელახლებულად]* ხელს, რომ თავისუფალი დაწყობილება გვაქვს, ამისთანა დაწყობილების პატრონი ხალხი ყოველთვის თვითონ განაგებს თავის საქმესა და თავისი ხელისუფლება შეუძლია. მისი დროს, როდესაც ხალხი ვერ ამოიჩინებდა სანდო კაცებსა, მე კონსტიტუციის აზრის თანახმად ხალხისგან რწმუნებული უფლება დავიპყარ ხელში, რადგან სახალხო საქმე თვითონვე უნდა დამეცვა. ახლა, როდესაც ომი გათავდა, ჩემი მოვალეობა მიბრძანებს, რომ მოუწოდო ხალხსა და იმან სრულის თავისუფლებით აღიჩინოს ისა, რომელსაც უნდა მიანდოს თავისი სევე (ბედნიერება და უბედობა). მე ხიკვლებო! ჩვენ იმისთანა ბედნიერება მოგვეცევა, რომ უკეთესი არ იქნება, რათგან ეს მეორე გვედრისა ჩვენი სამშობლოს გამოხსნა მტრის ხელისაგან. მოვიხმაროთ ყოველი ჩვენი ღონე იმ განზრახვით, რომ შეუცვლელად გვიყვარდეს და დავიცვათ ხალხმე თავისუფლება, ამასთანავე გადავსცეთ ჩვენ შევიღებს შრომა, რომელიც გვიკისრნია ჩვენის სამშობლოს კეთილ დღეობისათვის.

ბანიტო ხუარასი.

ტ ე ლ მ ბ რ ა მ მ ე ბ ი,
პეტერბურგში მიღებული.

ბუხარასტი, 18 (30) აგვისტოს. ოფიციალურს გაზეთში გამოცემულია შემდეგი ახალი სამინისტროს შედგენილება: **სტეფანე ზოლესკო** დანიშნულარს მინისტრების სოცეტის პრეზიდენტად და შინაური საქმეების მინისტრად; **სტეფანე** — ფინანსების მინისტრად; **დემეტრი ბრატანო** — საზოგადო სამუშაოების მინისტრად; **ტესტაქიონი** — გარეშე ქვეყნების საქმის მინისტრად; **პოლოკენიკი ხადრიანი** — სამხედრო მინისტრად; **ანტონ არიონი** — იუსტიციის მინისტრად.

პარიში, 19 (31) აგვისტოს. **დღეს მონიტორში** დაბეჭდილია იმპერატორის ნაპოლეონისაგან ამიერში წარმოთქმული სიტყვა. ამ სიტყვაში იმპერატორი ამბობს, რომ მეხიკაში შრანციის პოლიტიკის გაუმარჯვებლობამ შრანციის

ისპანია. გაზეთში „*Etandard*“ სწერია დეპეშა, რომელიც გეგნობებს, რომ ქალაქები ბეზარი და ბელა განდგომილებს მიუდგენ, რაკი გენერალი ტორი იმით მიხლოდა. ეს გენერალი ამ სახით ძველს ქასტილიაში შევიდა. იმის დასამარტებლათ ისპანის მთავრობისაგან გაიგზავნა მალიადოლიდის ციხის მცველები. ხმა ისმის კიდევ, რომ სიუოდად-როდრიგოში და სალამანკაში ეგრეთვე ხალხი ადგაო. „*თუ* ეს მართალია — შენიშნავს *Timps* — მაშინ განდგომილები ჩქარა დედაქალაქს დაუხლოვდებიან და აშკარაა, მართებლობამ დიდი შიში უნდა გამოიაროს, თუ იმასაც მოიგონებს, რომ გულ დანდობილი ვერარის დედაქალაქის ციხის მცველებზედ, რომლებმაც თვითონვე დააყენეს თავიანთს ჯარს ყარაულები. მინისტრებს კაზარმაში თავის თავათ აქეთ მოლაპარაკება. იმ მზრებში, რომელნიც მართებლობას შიშს აძლევენ თავისის ორგულობით, ირიცხებიან მსტრემადურა და ბნდალუზია, საიდგანაც ჯერეთ არ შეიძლება რამე ცნობის მიღება.

ამერიკა. პრეზიდენტს **ჯონსონსა** და სამხედრო მინისტრს **უფ. სტენტონს** შორის უთანხმოება. ტელეგრაფმა გეგნობა ჩვენ, რომ პრეზიდენტმა **ჯონსონმა** სამხედრო მინისტრს მისწერა, რომ სამსახურისთვის თავი დაენებებინა. მაგრამ უფ. სტენტონმა ცხადი უარი სტყიკა პრეზიდენტს. მოგიყვანთ აქ ლაკონიურს (მოკლემთ) მიწერმოწერას, რომელიც იმათ ერთი ერთმანეთთან ჰქონდათ:

უფ. სტენტონს, სამხედრო სეკრეტარს.

აღმასრულებელის უფლების სასახლე, 5 აგვისტოს. „შმათერესნი სახელმწიფო მოსაზრებანი იძულებულ მყოფენ განგიცხადოთ, რომ თქვენ სამსახურს თავი უნდა დაანებოთ.

ა. ჯონსონი.

უფ. შეერთებულის შტატების პრეზიდენტს.

სამხედრო სამინისტრო, 6 აგვისტოს.

მოწყალე ხელმწიფე! მე მივიღე წიგნი, რომელიცაც მაცნობებთ, რომ უმთავრესი სახელმწიფო მოსაზრებანი იძულებულ მყოფენ თქვენ განმიცხადოთ სამსახურიდან დათხოვ-

ორეც ესა, რომ რაკი ბუნება იძულება მხოლოდ იმდენსა, რასაც მოითხოვს ნამდვილი კაცის საქირება, და ზოგნი იმაზედ მეტსა ჰმზარებენ, რაც ბუნების ხედვით ერგებათ, მაშინ უნდა სხვათ დააკლდეთ და ვერ შეისრულონ ის მოთხოვნილებები, რომლებს დაკმაყოფილებასაც ბუნება უეჭველათ თხოვლობს კაცის სისახისა და სიცოცხლისათვის. რაკი სარჩო მუშა ხელისა, რომელიც ითმენს ნაკლებულებსა, მიდის იმათს ხელში, რომელნიც მუქათათა ჰნთქამენ იმათს მოყვანილს საზრდოსა, თვითონ, მუშანი რალა თქმა უნდა, არ უყურებენ კარგის თვალით ნებიერათ მცხოვრებლებსა, არ ექნებათ იმათი ნდობა არასფერში და ყოველს შემთხვევაში ეცდებიან იმათს ზიანსა; გარდა ამისა იმას აღარც გული ექნება რიგინათ განსჯისა, რაკი თითონვე არ იყენებს თავის ნაყოფსა. ამასთან, როგორც ბუნების უნებური საქირობების დაბადება აუძილურებს კაცსა, როგორც ზემოთაც ესთ-

მოკლევითა სჩანს, რომ, როდესაც ერთის შტოს შთამომავლობა მრავალი ხნის განმავლობაში იმაზედ მეტსა ჰმზარებენ, რასაც იმათი ბუნება მოითხოვს, მაშინ ამ შტოს შთამომავალნი შეიღ რვა თაობას იქით ჰკარგავენ ნაყოფიერებასა, — ესე იგი შეიღოსნობა ეკარგებათ, — თუ ამათში არ შევიდა უფრო ღარიბი კაცის სისხლი, — ესე იგი თუ ან ღარიბი კაცის ქალი არ შეიჩრავს, ან ღარიბს კაცზედ არ გათხოვდენ. რამდენიც უფრო მდიდრათა და ნებიერათ სცხოვრებენ, იმდენი უფრო შეუწყალელებათ ჰმოქმედებს ეს კანონი. ამ კანონის პირველათ წარმოთქმულე დიდი კალმის ომი იყო მერკონის მეცნიერებში და მეტადვე ანდლიაში, მაგრამ ბოლოს ძლევა თან და თან ამ კანონის მოხრეხებას რჩებათ.

ნა. მე უნდა ამის პასუხით მოგახსენოთ, რომ უმთავრესნი სახელმწიფო მოსაზრებანი იძულებულ მყოფენ აღვასრულო სამხედრო სეკრეტარის თანამდებობა მომავალს კონგრესის სესიამდე.

ა. მ. სტენტონი.

ამ შემთხვევისა გამო შრანკო-ამერიკელს მოამბეში სწერენ: გარდა უთანხმოებისა პოლიტიკურს შეხედულობაში, პრეზიდენტსა და სამხედრო სეკრეტარს მოუხდათ ურთიერთ შორის სხვა გვარი მიუხდომლობა. საქმე ამაზედ დაიწყო, რომ შემდეგ **ლინკოლნის** მკვლელების გასამართლებისა, რომელთ შორის იყო ქალი სორრეტი, რამდენთამე სამხედრო კომისიის წევრებმა გაუფხავნეს პრეზიდენტს წერილით წარდგინება უბედურის დედაკაცის სასჯელის შემცირებაზედ, რომელიც ამ საშინელს პროცესში გარეული არის. ეს თხოვნა სამხედრო სამსჯავრო საქმეში ჩაკერილი, წარუდგინეს პრეზიდენტს. პრეზიდენტმა დამტკიცა ეს სამხედრო სამსჯავრო კამისის გადაწყვეტილება, და ვერ შენიშნა, რომ ის ამით ამტკიცებს საქმეში ჩაკერილს თხოვნასაც. აქედგან გამოჰყავთ, რომ ის თხოვნა საქმიდგან უფ. სტენტონმა ამოიღო. სამხედრო სეკრეტარი უარ ჰყოფს ამისთანა უშეგრი საქმის დაბრალებას; და აგრეთვე უფ. პიერგობანი, რომელიც პროკურორის ვალდებულებას ასრულებდა, სორრეტის შეიღის პროცესში აძლევს ჩვენებას, რომ მოხსენებული თხოვნა საქმეში იყოვეო ჩაკრებული და იმის დაკარგვა არ შეიძლებოდაო.

მშხიკა. ხუარესის პროკლამაცია მეხიკელებთან. ხუარესირომ სატანტო ქალაქში შევიდა, მაშინ გამოცხა ქვემოხსენებული პროკლამაცია მეხიკის ხალხთან: „მეხიკელეზო! სანაციონალი (სახალხო) მთავრობა ოთხის წლის გარეთ ყოფნის შემდეგ ისევ დაბრუნდება ქალაქს მეხიკას. იმან დაგდო ეს მხარე და გულში ბეჯითად გადასწყვიტა, რომ ერთს წამსაც არ დაეგდო შეუსრულებლად ყოველივე, რაც იმის მოვალეობა იყო. ეს მოვალეობა მით უფრო ძვირფასი შეიქნა იმისთვის, რომ მაშინ ხალხს ეწია უბედურება.

ქვით, ეგრეთვე ბუნების დაუკმაყოფილებლობა და შეუსრულებლობა სჩაგრავს კაცსა, როგორც ავებულებითა და ზნითა, ეგრეთვე გონებითაცა. ამ შემთხვევაში ცხადია, რომ ერთი და მეორეცა (ნებიერებაცა და ნაკლებულების მომთმენიცა) უნდა იყენენ დამაბრკოლებელნი და დამჯერნი, — თუ დამლუპველნი მიინც არა, — კაცობრიობისა. ეს აზრი ცხადი და ნათელი შეიქნა ყველასათვის და ისე კარგათ არის გამოკვლეული ამ დროში, რომ ამაში იქვი, გარდა ზოგიერთა გონება გახურებული საბურჟუო მეცნიერებისა, აღარაივსა აქვს.

რაკი ყოველი კაცის მოქმედება: ცუდი თუ კარგი, სასარგებლო თუ საუნებელი, — ერთის სიტყვით ყველა, რასაც კი კაცი სჩადის თავის ცხოვრებასა და მოქმედებაში, ყოველივე ამის მოძრაობა წარმოსდგება იმის თვით-მოყვარებლად — თავის სიამონებლად (რასაც თვითონ თავის ნებით სჩადის). მაგრამ ჩვენ ზემოთ დაინახეთ, რომ კაცს ბევრი რამ ისა აქვს სასიამონეთა, რომელიც იმისი ბუნების მანებელი და დამნთქმელია. ამისგამო ყველა გონიერი კაცისთვის ის უნდა იყვეს სასიამონე, როგორც იმის ბუნებისა, ეგრეთვე სხვა ყველას ბუნებისთვის იყვეს სასარგებლო. ამასში მდგომარეობს ნამდვილი სასარგებლო მნიშვნელობა კაცის თვით-მოყვარებისა.

რასაკვირველია, ყოველს დროს გამოდიოდნენ იმგვარნი კაცნი, რომელთაც ჰქონდათ სასიამონეთ იმ გვართ მოქმედება და ცხოვრება, როგორცა ჰხედავდნენ საზოგადო სასარგებლოთა და ბევრნი ამათგანნი არამც თუ სიამონებდნენ ამ გვარის თავის მოქმე-

სანაციონალი მთავრობა მტკიცეთ იყო დაიმედებული, რომ მეხიკის ხალხი ენერგიულათ დაიცავდა თავის სიმაართლეს და თავისუფლებას უცხო ქვეყნელის ბოროტ-განზრახვისაგან. სანაციონალი (სახალხო) მთავრობამ ხელში აიღო თავისი დროშა, მტერთან საომრათ, მანამ თავის წმინდა საქმეს არ გაამარჯვებინებდა, ესე იგი მანამ არ მოიპოვებდა ისევ დამოუკიდებლობას და არ დაამყარებდა ისევ რესპუბლიკურს დაწყობილებას. მეხიკის ერთგულს შევიღებს ამ ბრძოლაში არავინ მოხმარება: იმათ მეტად საჭირო სამხედრო სამკაულიც არა ჰქონიათ რა, მაგრამ თავისი დამოუკიდებლობა და თავისუფლება მაინც აღადგინეს. ამალღებულნი მამულის მოყვარეობით ღერიდნენ თავიანთს სისხლსა და უმჯობესად მიანდათ ყოველ გვარი მსხვერპლის შეწირვა თავის თავისუფლებისა და რესპუბლიკურის დაწყობილების დაკარგვასა. სამშობლოს პირით მადლობას ვუძღვნი დიდებულს მეხიკელებსა, რომელთაც დაიცვეს თავისი სამშობლო, და დეწლით შემოსილს მხედართ-მთავრებს. — სამშობლოს მტერი ცდილობდა სხვა მთავრობა დეწესებინა და სხვა სჯული დაეღო, მაგრამ იმან ვეღარ აასრულა თავისი ბოროტ-განზრახვა. სანაციონალი მთავრობას ოთხის წლის განმავლობაში თავისი მიწა-წყალი არ დაუგდია და ახლა მობრუნდა ისევ მეხიკას საკონსტიტუციო დროშითა, რომელიც იცავს ჩვენს წინანდელს კანონებს. მმართებლობა არაოდეს ნებას არ აძლევდა შურის ძიებით დენა დაეწყო ვისმე იმისა, ვისთანაც იბრძოდა და მით უფრო ის ნებას არავის მისცემს ამ ჟამად, როდესაც რესპუბლიკური დაწყობილება ისევ ამოგვიბრწყინდა. ის თავის მოვალეობათა სთვლის შეთანახმობს სამართალი სულღმძებლასთან. მეხიკელეზო! ამიერითგან ყოველი ჩვენი ღონე იმაზე უნდა იყოს მიქცეული, რომ მოვიპოვოთ და უზრუნველი ვყოთ მშვიდობიანობა და იმის საფარს ქვეშ იქნება დაცული რესპუბლიკის ყველა მცხოვრებლების სიმაართლე რჯულის მფარველობითა. ხალხო და მთავრობა პატივსა სცემდეთ ყოველის კაცის სიმაართლესა, ამისთვის რომ მხოლოდ ურთი-

დებითა, და თავისი თავის მსხვერპლათ შეწირვასაც საზოგადო სარგებლობისთვის ჰხდიდნენ თავის სასიამონეთათა. ამ გვარნი კაცი გამოდიოდნენ თვით ბარბაროსულს დროებაში და ახლა როდესაც თან და თან უფრო და უფრო ირკვევა აზრი, რომ კაცისთვის ის უნდა იყვეს სასიამონეთო, რაც ქვეყნისთვის არის სასარგებლო, რალა თქმა უნდა, უფრო მოსალოდნია ამ გვარი კაცების გამოჩენა.

ამ გვარი აზრის შესრულებაზედ დაიწყებენ ხოლმე ყველაზედ ადრე თავგამოდებით მუშაობასა იმ გვარნი პირნი, რომელნიც თვითონაც არიან ცხოვრებაში ცხოვრების უსწორობასა და დაუღვრომლობას გამოცდილნი და რომელთაც აქეთ იმოღენა ძალა როგორც სხეულისა, გონებისა, ეგრეთვე რომ კარგათ ჩაკვირდნენ ცხოვრების კანონებსა, მოვლინებაებსა და მოქმედებაებსა, მერე შეისწავლონ ესეები და ღრმათ ჩინარჩუნონ ამისი უკანონობა გულში.

ამ გვარს პირებს ეკუთვნიან სვიმონ ბაღლაძის მსგავსი კაცები. მსენი როდესაც იცნობენ ცხოვრებას თავის კანონებითა და მოვლინებებითა, იმათ უღელდებათ გული და ესენი მაშინვე ჰსახვენ თავის პირველ სიამონებათა, რომ შესწირონ კაკობრიობის ბედნიერებას თავი. იმათი პირველი ბედნიერება მხოლოდ ის არის და იმათ პირველ სიამონებათ ის მიანიათ, როდესაც წარმოიდგენენ, რომ ისინი რომელიმე ღონის ძიებით შეიძლებენ თავის წადლის შესრულებასა. აი რას ამბობს სვიმონ ბაღლაძე თვით იმ მდგომარეობაშია, როდესაც ის უკანასკნელს განწირულებაშია საზოგადოებისაგან თავისი მოქმედე-

ბისა და ლტოლილებისათვის.

„ — შეველა მხნეთ გამოცეადოთ, — უბნება ის ამ მდგომარეობაში თავის ცოლსა, — იქნება ყველა გამოგვადგეს, თუ ვიცოცხლემთ. თუ არა, და... სულ ერთია... სიკვდილის შემდგომ ყველა დაგვაიწყდება...“

თუ საღამინა აქეთ იმათ გულში შთანერგილი საზოგადო სარგებლობა და ამ საქმისთვის თავის გამეტება, ჩვენა ეცნობთ შემდეგის ბაღლაძის მდგომარეობილად და იმის სიტყვებილად.

საზოგადოების დენილებისაგან ბაღლაძე ვარდება უკანასკნელს განწირულებებში, ეპარება ტლექი, სწეულდება ათასის ნაკლებულებისა და შეჭირებისაგან. მაგრამ ის არც ერთს ნაბიჯს არ გადადის თავის საქმილად. ამ მდგომარეობაში ის მხოლოდ აი რასა სწუხს:

„ — მე უფრო ძირილი მეგონა ჩემი სხეული და ჯანი... მტყობა საკმაო გამოცდილება არ მიმიღია და არ მივარჯისებია ჩემი თავი, რომ ასრე მალე დამიმორჩილა (ესე იგი დასნეულა) ცუდმა მდგომარეობამ!..“

მეორეთგან ამბობს სვიმონი:

„ — ღიან.. ბევრი გამოცდილება და ვარჯიში ნდომებია კაცსა, რომ გაუმაგრდეს გრძელს, ცუდს დაუცხოვრებელს მდგომარეობასა...“

რაც ხანი გადის სვიმონ უფრო და უფრო უარესს მდგომარეობაში ვარდება. ღაჰყიდა ყოველი ავეჯულობა, ავღებენ სახლილად, ვალით ყელამდინ ივსება, ვალს აღარაფინ ანდობს, — ერთის სიტყვით, როგორც გვიამბობს ღესანძიძე „სვიმონის მდგომარეობა საშინელი იყო. საწყაო თავს ვადმოდიოდა. იმედი

ძლიერების ღირსება არ დაამდაბლაო... მერმანის საქმეებმა—ამბობს იმპერატორი—შრანცი ვერ გამოიყენეს თავისი სრულის მშვილობიანი მდგომარეობის ღირსებდგან. შრანცია სამართლიანათ ჰფიქრობს, რომ მომავალში მშვიდობიანობა არ დაირღვევა.

— ბაზეთში „Patrie“ სწერენ, რომ შრანციის მმართველობის ცირკულარი 13-ს (25) ავგისტოდგან, შესახებ ზალტბურგში ხელმწიფეების ერთმანეთის ნახვისა, შრანციის საღიბლომატო აგენტებთან გაიგზავნა 17 (29) ავგისტოს.

სირაკულიარში ამ ხელმწიფეების ერთმანეთის ნახვას ხატავენ ზრდილობის და გულმტკივნელობის (შესახებ მაქსიმოლიანეს სიკვდილისა) თვისების მექონათ.

ბარლინი, 21 ავგისტოს (2 სექტემბერს) სახელმწიფოს მაუწყებელში დღეს დაბეჭდილია კოროლის ბრძანება, გრაფი ბისმარკისაგან შემოწმებული, რომლის ძალითაც ჩრდილოეთ-მერმანის რეიხსტაგს მოუწოდებენ 29 ავგისტოს (10) სექტემბერს.

ათინა, 21 ავგისტოს (2 სექტემბერს). მტრულნი მოქმედებანი ძანდიის კუნძულზე სრულიათ გათავდენენ. შემდეგ ამისა დაუყოვნებლოთ უნდა გაიგზავნოს კუნძულზე ხალხთა შორის დადგენილი კამისია.

საბერძნეთის დებუტატების პალატა ნახმობა 29 სექტემბრისათვის (11 ოქტომბრისათვის).

ბელგრადი, 21 ავგისტოს (2 სექტემბერს). სერბიის მთავრობის აფიციალური გაზეთი ძლიერი სიტყვებით ეწინააღმდეგება ოსმალის მთავრობას იმ შემთხვევებისათვის, რომელნიც, დიდი ხანი არ არის, მოხდენენ. — რუშიუკში ორი კაცის სიკვდილისათვის აესტრისის პარახოლზე „მერმანაზე“.

კონსტანტინოპოლი, 22 ავგისტოს (3 სექტემბერს). აქ ხმები გავრცელდა, ვითომც რომ პორტას უარით მიეგოს დიდი სამპყრობელოების უკანასკნელს ნოტაზე შესახებ ძანდიის კუნძულისა.

დიდი სამპყრობელოების ელჩებსა და ოსმალეთის მთავრობას შორის ძინსტანტინოპო-

ლში არის ენერგიული მოლაპარაკება ძანდიის კუნძულის დამშვიდების შესახებ.

ლონდონი, 23 ავგისტოს (4 სექტემბერს). აქ მიღებულია ცნობა, რომ სომხების ეპისკოპოსის ისაკის შუამავლობით აბსინიის იმპერატორმა თეოდორემ განათავისუფლა ევროპელი ტყვეები, რომელნიც მის საპყრობილებებში იჯდნენ.

მხზავრის წიგნები.

III.

ღვედს რომ მივედით საღამო შეიქნა. მიორგი სეანი ხელოსნისა მამასახლისისა მიგვიძღვა. სახლის პატრონი შინ არ დაგვხვდა, მაგრამ ვინც იყვნენ, იმათაც კარგი გულით მიგვიღეს. ხელოსანი ესახლა შუაგულს ტყეში ერთს მთის ფერდზედა. იმისი სამოსახლო მალაღის წიფლისა და წაბლის ხეებში იყო ჩამალული; ეზოკი აწლითა და გვირათი (ჩაღუნათი) იყო გავეებული. ჩვენ შეგვიყვანეს სასტუმროში. მს იყო ახალი ფიცრის სახლი. სასტუმროს შიგნით სარის (ქიგოს) ღობე ამ სახლსა ორ ნაწილათა ჰყოფდა: ერთი ჰქრით იყო მოგებული და ბაგაზე ცხენები ება. ამისგანთ თვითონ სასტუმროში სუნწელოვანი ბოლი იყო გადღარი; თუმცა ეს ბოლი ჩემ ცხერის ძალიან ემლაშა; მაგრამ ხონელისა და ლეჩხუმელისთვის რომ გვიკოხნა, ამისთანა კარგი სუნი თუ რასმე აუღინდებოდა, არ ეგონათ. სასტუმროს მეორე ნაწილზე კედლებთან ერთმანეთის პირდაპირ ორი ტახტი ჩაუყვებოდა. რომელი ტახტიც უფრო განიერი იყო, ის ხალიჩებით და ფარდაებით მოჰფინეს. საუენღები ზოგი სახლიპატრონისა იყო, ზოგი ჩიკოლიკისა და მიგოლიკისა. ამ ტახტზე ხელმწიფურად განისვენებდა ჩიკოლიკი და იმის მახლობლი მიგოლიკი. ხელოსნის (მამასახლისის) სახლობა ძალიან ფაცა-ფუტში იყო. ძველი გამურული სახლიდგან წამის-წამს მოისმარდა კარების ქრიალი, კაცისა და ქალის ხმა და აგრეთვე ძუძუ-მწოვარი ყმაწვილის ტირილი. ჩიკოლიკმა მუთაქაზე იდაყვი დააბჯინა, ტა-

ლახიანი ჩემები წინ დადგა შვირა, ერთი ლახათიანი დამოქნარა, პირზე ხელი წაისეწამოსე და დაიძახა: „ოჰ, ოჰ, ოჰ, ოჰ, როგორ დაიწიწენით. ამისთანა წვიმა მე ვერ არ მინახავს.“ — იმდენი რა გითხრა, რამდენი უარესიც გენახოს ამ მთებში! შე ოჯახქორა, სულ ამ მთებში არ დაიძახარ!.. მგონია, ათველ მაინც გაგველია და გამოვივლია. შარშან რომ ამ მთებში წვიმა იყო, წრელს (ამწვლს) იმის ნახვარიც არ არის! — წაილოლულა ხონელმა და პირიდგან ჩიბუხი გამოიღო. ტალახით გათხუზული ფეხები თბილს ნაცარში ჩაწყრა და ალზე ხელებს უფიცებდა. მოვიდა თუ არა, იმან მაშინვე დაიყვარა: ცეცხლი, ცეცხლი, თვარა, ეს არის, მთლათ გვეყინეთ!... ოჰ, ღმერთო, შენ დააქციე ეს ქვეყანა და (მდაბალი ხმით) იგიც, ვინც ჯამქეთ წამოგვიყვანა!... ბიჭო, არ გეყურება შენ!.. წადი ახლათ-ახლათ ცეცხლი მეიტანე, თვარა, ეს არის, მოგაკალი, მოგაკალი!... — შეუტივა პატარა ბიჭს, რომელმაც იმდროს ძველი სახლიდგან თავი გამოჰყო. ხონელისთვის რომ შეგვეხენათ, მართლაც შეგვეცოდებოდათ. ღაგლევილი ჩოხა ფოთლებსავით ტანზე დაკვროდა. წვერ-ულვაში ჩამოწკუმპლული, გეგონებოდათ, წყლიდგან ამ წამს ამოსულია. თავიდგან წვერებზე წყალი ჩამოსდიოდა. როცა კერას ხმელს შეშას აყრიდნენ, ის სიხარულით ამხნევებდა: „ჰაი, შენ ღოუჩი (ნუ მოეშალე) შენ დედას! ბიძაშვილობამ, ძალიან დასველდით! ჩემი პერანგი სუნთლათ მთხლესავით წვევდა! ძილა მოიტა, ძამია, კილა მოიტანე. ნუგეშინია, შეშა ბრევილია...“ — ამხნევებდა ხონელი სახლის პატრონის ბიჭებს. ძეგაზე დიდი ცეცხლის ალი ავირდა. მსხვილი მუხისა და წიფლის ხეები ბლომათ დაყარეს ამაზე. შეშის ტკაცანმა და ცეცხლის ბრიალმა გაყინებულებს სული ჩავიდგა. ხეებზე კერის მახლობლივ ოთხი სეანი შესკუბა, და ხონელის გვერდით ლეჩხუმელი იჯდა. იმთ ზურგს ორთქლი სქლათ ასდიოდა. ამ დროს ერთი პატარა ბიჭი თავი შეშევილი, უწიფხო და პერანგის ამარა ჩვენთან შამოძვრა; ხელში ცოცხი ეჭრა. „პაპა, დაგავე, შენ გაზდას, თვარა მგონია, ერთი

კვირეც არის, რომ არ დაგვიღია ეს სახლი“ — უთხრა ღათუნამ, რომელიც ამ დროს ხონელის ზურგს უკან იდგა და ხელები ალზე ჰქონდა აწვდილი. ის ასეთი მრისხანებით უბრალებდა თვალებს ხონელსა, რომ მაშინვე მიხედებოდი, რასაც გულში ჰფიქრობდა: „პაპა, თუ აქვს სინდისი ამ ტალახიანს კაცს! ხომ იცის, რომ იმის ზურგს უკან ვდგევარ; რატო არ ჩამომეცლება?“, მაგრამ ხონელი ყურსაც არ აბარტყუნებდა. იმან იცოდა, თუ ღათუნა რა ღირსებისაც იყო. — „სხენით რომ მოგორევა, ამიტომ დოვუცილი (დავუთმობ) ამ ადგილს თუ?...“ პატარა ბიჭმა მიწას სქევილი ბოლი აადინა. მეტი გზა არ იყო, ხონელი და სენები უნდა ჩამოცლოდნენ. მს დრო ღათუნამ აირჩია გასაწყრომათ: „მოდე, კაცო, ვერხედე, რომ ნაგავი გეყრება. ღველფში რას ჩაგიყრია ტალახიანი ფეხები. არ იცი, შენ პირ-და-პირ ვინ სხედან? შენი ადგილი რატომ არიცი? — ჰო, რაა!.. რას ყვირი?...“ მინცხაა, ჩვენც კარგათ ვიცი, მარამ გაშრობას მაინც არ დაგვიშლის! (მდაბალი ხმით) მინც უნდა იყოს!.. ვინ არი და ჩიბურდანიძე!... ჩინონიკი არ მინახავს თუ?.. შუტრე ახლა ამ ყურუმსაღს! ტყულა კი არ ამბობენ, ყაძახი (გლეხი) ცხენზე შეაჯდინე და ღმერთი დაიფიწყებოდა“. იმას ჰგონია, რომ იმაზე უარესი იყო! — „წყრომით წაიღულუნა ხონელმა და კვრადან ადგა. ღათუნამ იმის ადგილი დაიჭრა. ხონელი მეტად გაჯავრდა ამაზე, მაგრამ მაინც ევრა გაამხილარა, რადგან ღათუნას მიგოლიკის შეწვევით ზურგი მაგარი ჰქონდა. ამ დროს ლეჩხუმელმა დაიყვარა: „ბიჭო, არიქა, საქვამე დეიწვა, საქვამე!.. მართლაც ხელი სტაცა კერაზედ ჩამოკლებულს ხის კაესა, ჩამოიღო და ნაცარში შეხვია: უნდოდა კავზე ცეცხლის ალი გაეჭრა.“ — მამა შეილობას, როცა დაჰკიდო, ზეით ასწიე, თვარა ცეცხლი კილა გოუწდება“ — უთხრა ხელოსნის ძმამ ლეჩხუმელს. ლეჩხუმელი ბევრი ეწვალა, ფეხის წვერზედაც შედგა, მაგრამ ტანმორჩილობის გამო ევრა გააწყურა, კავი ზეით ევლარ დაჰკიდა. — ჰატ, შე გლახა! მომე აქ! თუ არ შეგიძლია, რეიხა ებოტინე-ბი (ეჩრები)“ — ხონელმა გამოგლიჯა კავი ლე-

არსათ იყო... შიშილი, წყურვილი, უბინობა, მტრის ნიშნის მოგება და კიცხვა, სიცივე და სიტუტლე—ყოველივე ეს შეუბრალებლოთ ესახებოდნენ და მოადგნენ სვიმონს თავსა. მთელი ორი დღე სვიმონ დაფიქრებული თითქმის არ გამოსულა ოთახიდანა... ის იყო რალაკა ღრმა ფიქრში. მაგრამ როგორც ეტყობოდა სანუგეშო არა წარმოუდგარა გონებაში. მეორე დღეს საღამოზედ ის გამოვიდა ჩემთან (ღავით ღესანძისძესთან).

— ღავით, როგორც იყვეს, უნდა შეინახო მამა, მინამ მე ციხიდან გამოვიდოდე.“

მუბნება ის ღავითს, როდესაც ყოველგნით შევლის ნუგეშმოწყვეტილი გამოღის ოთახიდანა. იმასა სმენ ციხეში. ის გაბედვით მიღის და თავის თავს კი არა მტყუნობს.

„ის ამდენის ფიქრისა და მწუხარების შემდგომ,—გვიამბობს ბაღლაძის მეგობარი ღავით,—ისე მხნეთ ლაპარაკობდა, რომ კაცი ვერ შენიშნა, თუ ამოდენა მწუხარება ადგიაო.“

შიმისო კაცი, რომელსაც მხოლოთ თავისი სულ მოკლე თავის სიყვარული აქვს სასიამოვნოთა და ღრმათ არ ეყურება რა არის კაცის ნამდვილი სასიამოვნო და რა გვარს თავის სიყვარულსა და საიამოვნებაში მდგომარეობს ნამდვილი კაცის ბედნიერება, — ამ შეუთრედებოდა და დემორჩილებოდა თავის მდგომარეობას, რომ მოვრჩე ამ წვლებსაო; ან, თუ თავის ჰირვეულობისა და თავის ცრუ თავს მოყვარების გამო არ შეურიგდებოდა, უეჭველოთ თავს ვამეტებდა მოსაკლავათ. მაგრამ, არა! ბაღლაძე ისეთი კაცი არ არის და არც ისე უყურებს თავსა: იმას თავისი ცხოვ-

რება მართა თავის თავისთვის არა აქვს... იმას რომ ღმერთი გაუწყურეს და შეურიგდეს თავის მდგომარეობას, რომელმაც უნდა განაშოროს ეს თავის განზრახულებასა, იმას მაშინ ექნება თავისივე თავი სათაკილოთა და საზიზღრათა; იმას მოჰკლავს მაშინ სირცხვილი და თავისივე სინდისი. არც შეურიგდება სვიმონ ამ მდგომარეობასა, მინამ თავის გონებაზედ არის. იმის გვარს კაცებს ახსოვთ კარგათა, რომ:

„სუღათ ხომ მაინც არ ჩაივლის ეს განწირული სულის კვეთება“

„ღა გზა უვალი, შენგან თელვილი, მერარო ჩემო, მაინც დარჩება!“

ამ გვართ სვიმონის გვარი კაცები უკანასკნელს ამოსუნთქამდინ მხნეთ ადგიან თავის საქმესა და თავის გულის თქმასა; ისინი ან შეასრულებენ ამასა, ან თან გადაჰყვებიან. შიმისოთ ესენი თავის ცხოვრებას ცხოვრებათ არ აგდებენ. ღა თუ მოხდება, რომ ამათ გადაათქვეინებენ თავის პასუხსა, ესენი პირველსავე შემთხვევაში შედიან სინანულში და სახალხოთა ჰყვირიან: მაინცა ტრილოებსო. ღა თუმცა ამ გვარი კაცების მომეტებულს ნაწილს ცუდი დღე ადგიათ, მაგრამ უამათოთ ხალხის ცხოვრება ბევრით უკეთესი არ იქნებოდა პირუტყვით ცხოვრებაზედა და არაფერი კაცობრივი არა გამოიღვიძებდა რა კაცში, თუ ესენიც დემონებოდნენ თავისს შემაიწროებელს ძალასა ამ გვარი კაცები იშვებიან ხალხებისა და საზოგადოებების გასახლებლოთ. მსენი რაკი ერთი დაიწყებენ საქმესა და ჩაპყრიან თესლსა, — მერე თუმცა ძნელოთ თუ როდისმე თვითონვე ნახენ თავისი და-

თესილი საქმის ნაყოფს, მაგრამ მაინცა და მაინც ამათი ჩაწეული თესლი არას დროს არ იკარგება, და დღეს არის თუ ხვალა, ამოჰყოფს თავისი ნაყოფით თავსა. ამათ იციან ესა და ამის გამო თავის გაწირვა არ მიანიათ სატანჯველოთ, — ან უკეთა ესთქვათ: თუმცა სატანჯველი სტანჯავთ ამათა, მაგრამ ამ სატანჯველს იმითი იგრილებენ, რომ იციან, ამითი ისინი სხვებს დაიხსნიან სატანჯველისაგან.

მართის სიტყვით ამათი მოქმედებაც, როგორც ბოროტისა და უგუნური კაცის მოქმედება, წარმოსდგება თავის თვით მოყვარულისა და სასიამოვნო საქმიდამ. როგორც წამხდარს არისტოკრატებს იამებთ დღე და ღამ სხვა და სხვა ლამაზ ქალებთან გდება, ათასი გაყრყენილების გამოცელა და გაყოლა, როგორც ვაჰარს მუშტარის მოტყუება და მღლარს კაცის დაჩაგვრა და გაყვლეფა, ეგრეთვე სვიმონ ბაღლაძის გვარი კაცების მოქმედებაც წარმოსდგება საიამოვნებიდანა: იმათ ის იამებთ, ამათ ესა. მხოლოთ გარჩევა ამოში ეს არის, რომ პირველნი თავის თავისა და ქვეყნის დამლუბველნიც არიან და მეორენი ქვეყანას ახლებენ. პირველნი წყევლისა და დაიწყების მეტს არას მიეღიან არც სიცოცხლით და არც შემდეგ-

ში და მეორენი ჰხედვენ თავის თავს ქვეყნის სასარგებლოთ და ნუგეშობენ, რომ შთამომავლობა არ დაიწყებს ამათს საქმეებს და ამათის მოქმედებით ისინი ბედნიერი იქნებიან, პირველნი სიცოცხლითვე თავისი ცუდის ცხოვრებით თითონაც დაისჯებიან ბუნების კანონითა და თავის შთამომავლობასაცა ჰლუპავენ; მეორენი თუნდა კიდეც რომ დაისაჯონ კაცის უსამართლოებითა, წინ თავის საქმესა ჰხედვენ გამარჯვებულსა, რომლისთვისაც იმათ თავისი სიცოცხლე ჰქონდათ გაწირული...

მართის სიტყვით პირველი კაცის ღირსება ის არის, რომ ისე შეამზადოს თავისი თავი რომ სასიამოვნოთ იმისთვის ის იყვეს, რაც იმისი ნამდვილი ბუნებრივი საქირეობისათვის არის საჭირო, ეგრეთვე სხვის საქირეობისთვის. შამისოთ კაცის ბედნიერება შეუძლებელია.

ამ აზრის ჩათვლასა და საყოველთაოთ ბედნიერების მოფენას ელტვიან ბაღლაძის მსგავსი კაცები.

(შემდეგი იქნება).

ხუმელს და საქვამე კაცი რიკით კარგა მალლა ჩამოჰკიდა.

სეთი უმთავრო ღამე იყო, რომ კაცი თვალში თითს ვერ მიიტანდა... მთელს ხალხს და სწავლებილს გლეხებს შორის გვიანდელი კაცი სწავლად გადამწავდა... წინათვე ვიცოდით, რომ მეორე დღესაც წვიმა არ მოგვასვენებდა...

როგორც კი ზიზოს სახელი მომესმა, მაშინვე თვალემა გამოვავიკეთე და ჩიკოლიკთან ახლოს მივხვედი: მინდოდა შემეტყუა, თუ სახელდობ რისგანო ემხროდა ჩიკოლიკი ზიზოს...

ზიზოს გარდა ჩიკოლიკის წყალობით სხვა შესანიშნავმა ევროპელმა მწერლებმაც გამოჰყვეს თავი ლედის ხელოვნის სახტუმროში... ჩიკოლიკმა ეს მწერლებიც ქებით ცამდის აიყვანა; მაგრამ არც იმათი შრომა და ღირსება უჩვენებია ჩვენთვის...

ცილობენ, რომ იმათი აზრი რაც შეიძლება, ბევრმა გაიგოს; მაშ შესაძლებელიც არ არის, რომ იმათში ვერცოდ და დაწერილებით გამოცხადდეს ის სწავლა, რომელსაც თვითონ ჟურნალის სტატია შეეხება...

სწორედ ამგვარად, უმართებულობა სხვა და სხვა დიდს შრომას ქალაქებში მოხდება ხოლმე, რომ პატიოსანი ოჯახის ქალი ღამე მიღის თავისთვის... ღამე ვიცი, რომ ზიზო წარჩინებული და ღრმა აზრის მწერალია...

ხალხის წარმომადგენლებთან ბრძანდებთან, მინამ უნდა ვთქვათ, რომ ჩვენი ხალხიც მოგონარებაში იქნება... (შემაღვა იქნება).

სხვა და სხვა ამბავი.

მართი ამერიკელი ქალის ყოფნა პარიჟში. სულ ათი-თხუთმეტი წელწადი არ იქნება, რაც ჩვენმა ქალებმა განხორციელით შემოიღეს ბაზარში სიარული... მართი ამერიკელი ქალის ყოფნა პარიჟში.

სწორედ ამგვარად, უმართებულობა სხვა და სხვა დიდს შრომას ქალაქებში მოხდება ხოლმე... ჩვენი ამერიკელი ქალი იქნება, რომ უარი უთხრას კაცმა ქალსა...

ერთხელ, გამოფენა ლონდონში იქნება 1872 ს.წ. ამ გამოფენის სანახევრო მსახურად ერთი ამერიკელი გასათხოვარ ქალი... დიდი თურმე ერთ გამოჩენილ მლაზარში და ყოველთვის ერთს პრიკაშიც ელაპარაკება ხოლმე...

დოკტორი ძალი სუსლოვი. ამ რამდენსამე წლის წინათ რუსეთში ქალებს ნება ჰქონდათ...

დოკტორი ძალი სუსლოვი. ამ რამდენსამე წლის წინათ რუსეთში ქალებს ნება ჰქონდათ, რომ უნივერსიტეტებში სწავლა მიეღოთ, მასუკან კი აუკრძალეს მთავრობის განკარგულებით...

საიბლიოგრაფიის ცნობა.

ახლად დაიბეჭდა და ისყიდება მშხხის ტჟაოსანი. ს. მელიქიშვილის და კამ. სტამბაში. შსი ათი შაშრი... მამომცემელი ს. მელიქიშვილი.